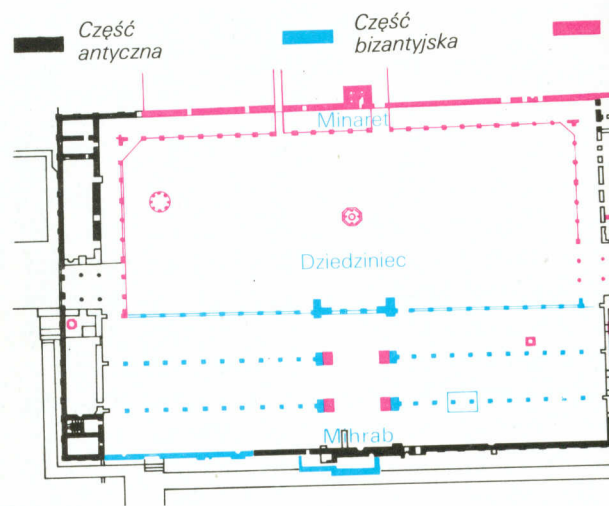

Przekrój aksonometryczny meczetu Umara w Jerozolimie.

Meczet Umara w Jerozolimie, nazywany Kopułą na Skale, pochodzi z końca VII wieku i naśladuje planem typ bizantyjskich budowli centralnych, jakimi są na przykład powstałe wiek wcześniej Świątynia w Rawennie czy kościół św. Sergiusza i Bakchusa w Konstantynopolu. Mozaiki we wnętrzu również wiele zawdzięczają sztuce bizantyjskiej i sasanidzkiej; według bizantyjskich wzorów ukształtowano kolumny i kapitele.

Plan meczetu Umajjadów w Damaszku.

Dla Europejczyka sztuka islamu jest trudniejsza niż wiele innych zjawisk obcych kultur. Przejmując do form i pojęć wywodzących się z greckiej kultury, z jego ucłowieczonymi bogami i dążeniami do naśladowania natury, tutaj stykamy się z twórczością, w której dominuje abstrakcyjna dekoracja i brak pewnymi wyjątkami, przedstawiania postaci ludzkiej. Głównym tematem sztuki Zachodu.

Koran, wbrew popularnemu przekonaniu, nie zawiera zakazu wykonywania obrazów i rzeźb figuralnych. Wprawdzie są tam wypowiedzi przeciw bałwochwalstwu, należy rozumieć je, tak jak w judaizmie i chrześcijaństwie, jako zakaz wznoszenia figur obcych bogów. Jedną z konsekwencji ścisłego monoteizmu, w VIII wieku zrodził się w islamie ikonoklazm, który objął swoim zasięgiem całe imperium muzułmańskie, ale również Bizancjum. Kultury plemion koczowniczych nie znały sztuki figurальной. By wyrazić życie i śmierć, z koczownicy operowali prostymi symbolami. W islamie Bóg nie ma określonej formy, jest więc niewyobrażalny. Brak tu związków pomiędzy kształtem człowieka i zwierzęcia, jak w buddyzmie i chrześcijaństwie, co pozwalało na sztukę do propagandy religijnej. Islam nie potrafił użyć obrazu lub rzeźby jako emocjonalnego pośrednika między wiernymi i Bogiem. *Koran* kładzie nacisk na samorealizację człowieka, na szukanie harmonii z otaczającym światem – dziełem Allaha. Obraz jest tylko częścią przemijającego świata i wprowadza zamieszanie w naturalny porządek rzeczy. Jeśli dzieło artysty tylko może być akceptowane, jeśli jednak ma służyć ja